

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА РИЗИКІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

асист. Марочко С. С., студент гр. Е-91 Старостенко Т. С.

На сьогодні одним з найважливіших завдань українського суспільства є забезпечення сталого розвитку національної економіки. Діяльність економічних суб'єктів в ринкових умовах завжди супроводжується ризиком, який впливає з невизначеності умов їх функціонування. Ризики - невід'ємна частина економічної діяльності всіх економічних одиниць, які можуть лише оцінювати, реагувати, управляти деякими ризиками, пристосовуватись до них. Управління ризиками в економіці забезпечує сталу динаміку економічного розвитку.

Наукові дослідження учених в даній галузі обмежені вивченням ризиків, які виникають на галузевому рівні та в різних сферах. Управління ризиками, їх сутність та методи розглянуті в працях Вітлінського В.В., Балабанова І.Т., Вяткіна І.В., Гамзи В.А., Дуброва А.М., Клейнера Г.Б.. Однак, не вирішеними й досі є питання, пов'язані з вчасною, найбільш адекватною оцінкою та передбаченням ризику й розробленням відповідних заходів щодо мінімізації негативних наслідків для національної економіки на основі ґрунтового аналізу зарубіжних науково-методичних підходів в сфері ризикології.

Метою роботи є розгляд сучасної світової практики управління ризиками та надання їм оцінки на макrorівні та мікрорівні економіки та розробка за результатами досліджень інтегрального підходу до управління ризиками в національній економіці України.

Національні ризики – це складна система багатьох чинників, які взаємодіють між собою та пов'язані з ризиками, які, в свою чергу, мають внутрішню структуру. У системі національних ризиків, можна виділити наступні складові:

- економічні ризики;
- фінансово-кредитні ризики;
- інституціональні ризики;
- ризики надбудови.

Фінансово-економічні ризики, що виникають на національному рівні можуть бути виявлені в будь-якій країні на будь-якому етапі її розвитку, а не тільки в період кризи. Ризики піддаються ідентифікації (тобто опису, виявленню, їх груповому обговоренню) та трансформації, практикою вироблено методи та шляхи їх вирішення. Головним вважається своєчасно, компетентно, правильно та скоординовано управляти ризиками, не допускати їх нагромадження.

Політичні та соціальні змінні при оцінці ризиків країни досліджуються провідними міжнародними фінансово-економічно рейтинговими системами. Наприклад, Economist Intelligence Unit, що здійснює оцінку ризику для 100 країн, базується на чотирьох складових: політичному ризику; ризику економічної політики; економіко-структурному ризику і ризику ліквідності. Euromoney у своїй моделі оцінки рівня ризику для 116 країн враховує 9 категорій: економічні дані, політичний ризик, боргові показники, невиплачувані або реструктуровані у часі борги, кредитний рейтинг, доступ до банківських фінансів, доступ до короткострокових фінансів, доступ до ринків капіталу, дискаунт по форфейтингу. Institutional Investor вимірюють ризик кредитоспроможності для понад 135 країн шляхом опитування експертів, які виділяють і оцінюють найбільш істотні для ризику фактори; підсумковий рейтинг лежить у числовому проміжку від 0 (дуже висока ймовірність дефолту) до 100 (найменша ймовірність дефолту). Moody's Investor Service при оцінці суверенного кредитного ризику аналізує як політичну, так і економічну ситуацію в країні. Методологія Standart & Poor's Ratings Group (S&P) містить оцінку політичного ризику як бажання країни платити вчасно по боргах і економічного як здатність сплачувати борги [1].

На нашу думку, інтегральний підхід до оцінки та аналізу ризиків у національній економіці має бути сформований із врахуванням методології Euromoney, а також Standart&Poor'sRatingsGroup (S&P), які максимально враховують вплив економічних ризиків на економічну безпеку національної економіки в умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи.

Метою інтегрального підходу є створення суспільного багатства на всіх рівнях економіки за рахунок врахування факторів, які можуть негативно чи позитивно вплинути на досягнення цілей громадян, суб'єктів підприємництва та іноземних інвесторів. Основним завданням інтегрального підходу є виявлення, аналіз і вплив на ризики національної економіки з позиції попередження та мінімізації збитків, так і використання сприятливих можливостей для зростання вартості багатства на кожному з рівнів економічної діяльності.

Для зниження загального рівня ризику в економіці слід вжити такі заходи: збалансувати Державний бюджет; оптимізувати портфель внутрішніх і зовнішніх запозичень; спростити умови для ведення малого та середнього бізнесу в Україні; врегулювати валютні коливання та стабілізувати національну грошову одиницю – гривню, удосконалити управління експортно-імпортними операціями з метою диверсифікації ризику на міжнародному ринку.